

Ποίηση

Ο Έλληνας αναγνώστης, ιδίως αυτός που δεν γνωρίζει την Ντίκινσον, κατατοπίζεται για κύρια ζητήματα που συνθέτουν τον δεσμό του βίου και του έργου της, όπως η σχέση με τους γονείς και ο ισόβιος εγκλεισμός της στο σπίτι

Το ανοικτό γράμμα της Εμιλι Ντίκινσον

Η επιλογή και μετάφραση 160 ποιημάτων της κορυφαίας αμερικανίδας ποιήτριας από τον **Χάρη Βλαβιανό** φέρνει την ποίησή της πλησιέστερα σε εκείνη του **20ού αιώνα**, του οποίου θεωρείται προδρομική

ΤΟΥ ΕΥΡΥΠΙΔΗ ΓΑΡΑΝΤΟΥΔΑΣ

Αναγνωρισμένη σήμερα ως μία από τις σημαντικότερες ποιήτριες όχι μόνο της αγγλόφωνης αλλά γενικότερα της ποίησης του δυτικού κόσμου, η Αμερικανίδα **Εμιλι Ντίκινσον** (1830-1886) γεννήθηκε δύο χρόνια πριν πεθάνει στα τριάντα δύο της, ολότελα αποκομμένη από την κοινωνική ζωή, η επτανήσια λογοτέχνηδα **Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου**, που μας άφησε τη συγκλονιστική **Αυτοβιογραφία** της, και έξι χρόνια αφού είχε γεννηθεί ο Έλληνας εθνικός ποιητής **Αριστοτέλης Βαλαωρίτης**. Όσο η Ντίκινσον ζούσε, κλεισμένη στο πατρικό σπίτι της, σε μια κορμπούλη της Μασαχουσέτης, δημοσιεύθηκαν ελάχιστα από τα σχεδόν 1.800 ποιήματά της. Το έργο της άρχισε να γίνεται γνωστό δεκαετίες ύστερα από τον θάνατό της, ενώ σήμερα θεωρείται, κυρίως λόγω των μοναδικών ιδιομορφιών του σε σύγκριση με το κυρίαρχο ποιητικό ύφος της εποχής του, προδρομικό της ποίησης του 20ού αιώνα.

Οι ηλικιακά μεγαλύτεροι αναγνώστες ποίησης θυμούνται τις μεταφράσεις ποιημάτων της Ντίκινσον από την ποιήτρια **Μελισσόσθη** (1980). Τα τελευταία 25 χρόνια τα βιβλία με μεταφράσεις ποιημάτων της υπερβαίνουν τα 10, με ποιοτικότερες, ως προς το ποιητικό αποτέλεσμα, τις αποδόσεις του **Ερρίκου Σοφρά** (2005), του **Διονύση Καυθάλη** (2011) και της **Λίανας Σακελιού-Σουλτε** (2013), ενώ έχει δημοσιευτεί και το «βιογραφικό μυθιστόρημα» της **Δέσποινας Χαλά-Κριστ**, **Εμιλι Ντίκινσον, θεά του ηφαιστείου** (2018), όπου επίσης ενσωματώνονται αρκετά ποιήματα μεταφρασμένα από τη συγγραφέα.

Η επιλογή και τα σχόλια

Τα 160 μεταφρασμένα ποιήματα της Ντίκινσον στη διάλωση έκδοση **Αυτό είναι το γράμμα μου στην Οικουμένη** έρχονται να προστεθούν στο ποσοτικό πλούσιο και ποιοτικά αναγνωρισμένο μεταφραστικό έργο του ποιητή **Χάρη Βλαβιανού**, το οποίο περιλαμβάνει, σε μια σταθερή πορεία σχεδόν 30 ετών, δεκάδες σημαντικούς ποιητές και ποιήτριες της αγγλόφωνης ποίησης του 19ου, του 20ού και του 21ου αιώνα. Στην εκτενή εισαγωγή του στην επιλογή ποιημάτων της Ντίκινσον ο Βλαβιανός, αξιοποιώντας την αγγλόφωνη σχετική βιβλιογραφία, κάνει μία πυκνή σχολιαστική περιδιάβαση σε βασικές πλευρές της ζωής και του έργου της ποιήτριας. Η περιδιάβαση αυτή πραγματολογικά ενισχύεται με την ενσωμάτωση δεκάδων μεταφρασμένων επιστολών από τις περίπου 1.000 που έγραψε η ποιήτρια, ενώ επίσης διανθίζεται με φωτογραφίες που λειτουργούν ως ένα παράλληλο οπτικό αφήγημα. Ετσι, ο Έλληνας ανα-

γνώστης, ιδίως αυτός που δεν γνωρίζει την Ντίκινσον, κατατοπίζεται για κύρια ζητήματα που συνθέτουν τον δεσμό του βίου και του έργου της, όπως η σχέση με τους γονείς και ο ισόβιος εγκλεισμός της στο σπίτι, η έλλειψη θρησκευτικής πίστης και η έντονη υπαρξιακή αγωνία της, η ερωτική ζωή της ανύπανθρης «στερητικής γενετοκόρης», οι διά αλληλογραφίας κυρίως επαφές της και η μεγάλη σημασία των γραμμάτων της ως τεκμηρίων της ποιητικής της, οι θεματικές εμμονές της ποίησης της, ο θάνατος και η φύση. Ακολουθώντας τις γνώσεις και έγκυρες εκδόσεις του ποιητικού έργου της Ντίκινσον από τους Τζόνσον (1960) και Φράνκλιν (1998) και συνδυάζοντας επιλεκτικά τα δεδομένα τους, ο Βλαβιανός επέλεξε ποιήματα όλης της δημιουργικής πορείας της Ντίκινσον. Σε αρκετά από τα ποιήματα, που διατάσσονται κατά τη χρονολογική σειρά τους, υπάρχουν υποσημειώσεις με πραγματολογικές και κειμενικές πληροφορίες ή ερμηνευτικά και μεταφραστικά σχόλια. Στα μεταφρασμένα ποιήματα επιτάσσονται ένα σύντομο χρονόλογο («Σύντομη βιογραφία») της Ντίκινσον και επιλογή αγγλόφωνης βιβλιογραφίας.

Το ύφος της μετάφρασης

Ο τρόπος με τον οποίο ο Βλαβιανός μετέφρασε την Ντίκινσον εναρμονίζεται με τη μεταφραστική μέθοδο που ακολουθεί σταθερά. Κρατώντας απόσταση, όπως και στο πρωτότυπο ποιητικό έργο του, από την υψηλή γλωσσική θερμοκρασία, το τονικοσυλλαβικό μέτρο και το ποιητικό ύφος, στοιχεία που κατά βάση υιοθέτησαν λιγότερο ή περισσότερο οι προηγούμενοι Έλληνες μεταφραστές, ορισμένοι επιτυγχάνοντας τα καλά αποτελέσματα της δικής τους μεταφραστικής-ποιητικής θεωρίας και πρακτικής, ο Βλαβιανός μεταφράζει ψυχρά και καθαρά. Η σιχτική και λεκτική φόρμα του πρωτοτύπου παραμένει ακέραιη, η στίξη και η αστιξία τηρούνται ευλαβικά, οι ομοιοκαταληξίες αναδημιουργούνται όπου αυτό είναι εφικτό. Τα μεταφρασμένα κείμενα ως ποιήματα είναι λακωνικά, επιγραμματι-

ΕΜΙΛΥ ΝΤΙΚΙΝΣΟΝ
Αυτό είναι το γράμμα μου στην Οικουμένη. 160 ποιήματα
Εισαγωγή-μετάφραση-σημειώσεις Χάρη Βλαβιανός. Εκδόσεις Πατάκη, 2021, σελ. 496, τιμή 20,90 ευρώ

κή της, όπως την εκφράζει στο ποίημά της «Αυτό είναι το γράμμα μου στην Οικουμένη» (1862/1863), δικαιώθηκε. «Αυτό είναι το γράμμα μου στην Οικουμένη Που ποτέ δεν έγραψε σε Μένα – Τ' απλά Νέα που η Φύση μού είπε – Με τρυφερή Μεγαλοπρέπεια Το Μήνυμά της το προσφέρει Σε Χέρια που δεν μπορώ να δω – Χάρην Εκείνης – Γλυκοί – συμπατριώτες – Τρυφερή ως είναι η κρίση σας – για Μένα»

Η ίδια εμπιστοσύνη στο μέλλον την όπλιζε με τη δύναμη να αντισταθεί στην πρόσκαιρη φήμη ανάμεσα στους συγχρόνους της.

«Φαγητό άστατο είν' η Φήμη Σε πιάτο που διαρκώς αλλάζει Στον Καλεσμένο το τραπέζι Στρώνει μία φορά Ποτέ δεύτερη ξανά. Τα ψυχολά της το κοράκι εξετάει Και με κράξιμο ειρωνικό Τα προσπερνά καθώς πετά Προς το Χωράφι με τα Σιτηρά – Οι άνθρωποι τη γεύονται και οβήνουν».

Ο κ. Ευρυπίδης Γαραντούδης είναι καθηγητής Νεοελληνικής Φιλολογίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Το έργο της Εμιλι Ντίκινσον άρχισε να γίνεται γνωστό δεκαετίες ύστερα από τον θάνατό της